ל) ל"ל כחומה וכן בסמוך.יעצ"ך, ב) [אפשר דל"ל רבינא וכ"א בע"י דהא כשמת רבא

ע א ב ג מייי פ״ה מהלי מלכים הלי יא: עא ד מייי שם הלי ט: טב ה מיי שם הלי יב:

2. הַשְּׁבַּעִתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יַרוּשְׁלַם בִּצְבָּאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשְּׂדֶה אָם הָעִירוּ בָּאַיְלוֹת הַשְּׂדֶה אָם הָעִירוּ

וֹאָם תִּעוֹרָרוּ אֶת הָאַהֲבָה

בכלי שרם כחיב. קרא דלעיל מיניה כתיב כי כה אמר ה' אל העמודים ועל הים ועל המכונות וגו': שלא יעלו בחומה. יחד ביד חזקה: אם מעירו ואם מעוררו. שתי שבועות בכל אחת: שלא יגלו את הקד. נביאים שביניהם: ושלא ירחקו את הקד. בעונם. ל"א שלא ידחקו גרסינן לשון דוחק שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי: ושלא יגלו את הסוד. אמרי לה סוד העבור ואמרי לה סוד טעמי התורה: מסיר אם בשרכם. לשון הפקר: ובל יאמר שכן חליסי. כלומר אל יתרעם לומר לר לי כי כולם נשואי עון: אסה על הדמה טמחה המוח. מקרא הוא

בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם

נאם ה' ורבי זירא ההוא בכלי שרת

כתיב ורב יהודה כתיב קרא אחרינא

בצבאות ירושלים בצבאות בצבאות

או באילות השדה וגו' ורבי זירא ההוא שלא יעלו ישראל ¢בחומה ורב יהודה

בבלה יוכאו ושמה יהיו. אע"ג חורה אור השלח דהאי קרא בגלות ראשון ו. בָּבֶלָה יוּבָאוּ וְשְׁמְה יִהְיוּ עַד יוֹם פָּקְדִי אֹתָם נְאָם יְיָ כתיב י"ל דבגלות שני נמי קפיד קרא: יגלו סוד. העיצור כדאמרינן וָהַעַלִּיתִים וַהֲשִׁיבֹתִים אֵל הַמָּקוֹם הַזֶּה:

חכמתכם ובינתכם זהו סוד העיבור:

(שבת דף עה.) כי היא שלא יעלו ישראל ©בחומה ורב יהודה השבעתי אחרינא כתיב ורבי זירא ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוםי ברבי חנינא דאמר ג' שבועות הללו למה אחת שלא יעלו ישראל בחומה ואחת

:עַד שֶׁתֶּחְפָּץ עַו שֶׁיּטְוּפְּץ. שיר השירים ב ז 3. וּבַל יֹאמֵר שָׁבֵן חְלִיתִי שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן :דָעָם הַיּשֵׁב בָּה נְשָׂא עָוֹן בישראל יותר מדאי ורב יהודה 2אם תעירו ואם תעוררו כתיב ורבי זירא 4. מזבח אדמה תעשה לי בּיוְבּוֹי אֲן מְיוֹ תַּצְשְׁוֹי לְיִּ וְזְבַחְתָּ עָלְיוֹ אָת צאנְךְ וְאָת בְּקַרְךְ בְּלַ הַמְּקוֹם אָשְׁר בְּקַרְךְ בְּלַ הַמְּקוֹם אָשְׁר בְּקַרָרְ אָת שְׁמִי אָבוֹא אַלִיךְ מיבעי ליה לכדרבי לוי דאמר שש שבועות הללו למה תלתא הני דאמרן 5. הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם עַבָּדִיוֹ יִקוֹם וְנַקם ישׁיב לְצָרָיו וְכַפֶּר אַדְמְתוּ עַמּוּ: דברים דב מג לב כג לבן כה אָמַר יְיְ אְשְׁהְוּ בָּעֵיר תִּוְנָה וּבְּנֶירְ וּבְנֶירְ בְּתֶרַב יִפּלוּ וְאוּדְּמָתְרְ בִּתְבָּל תְּחָלְק וְאַתָּה עַל אָרָמָה מְמָאָה הָמוֹת וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה מָמֵאָה הָמוֹת וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה יגלה מעל אדמתו:

ברכתיף:

עמוס ז יז 7. הזי ציּוֹן הִמְּלְטִי יוֹשֶׁבֶּת בַּת בְּבֶל: זכריה ב יא 8. והורדתיר את יורדי בור בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת בְּחֲרָבוֹת מִעוֹלֵם אַת יוֹרְדִי בוֹר לִמַעַן מַעוּלְם אָנוּיוּן נֵי בּהּי יְבִּיּבּן לֹא תַשַׁבִּי וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים: יחזקאל כו כ וַהַּם: 9. יִדְיּוּ מַתָּיךְּ נְבַלְתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְנוּ שׁׁבְנֵי עָפָּר כִּי טֵל אורת טַלֶּךְ וְאָרָץ רְפָאִים תַּפִּיל:

10. בּה אָמַר הָאַל יְיְ בּוֹרֵא הַשְּׁמִים וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצָאֱצְאֶיהָ נֹתַן נְשְׁמָה לַעַם עַלֵּיהַ וְרוּחַ לַהֹּלְכִים ישעיה מב ה בָּה. 11. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו שְׁבוּ לְכֶם פֹּה עם ַרְבֶּי שְׁבוּ לְכֶם פֿה עָם הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נַלְּכָה עַד כֹּה וניׁוֹמִייִר יייברו זְּיָּבּ וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: בראשית כב ה אַליכָם: בראשית כב ה ַרָּיָעָבֶרָתִּי עִם אֲבֹתִי 12. רְשְׁבַּבְתִּי עִם אֲבֹתִי וּנְשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַּרְתַּנִי בַּקבַרַתַם וַיּאמַר אָעֶשֶּׁה כִּדְבָּרֶךְ: בראשית מז י בראשית מז י

13. וַיַּשִׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאַל לַאמֹר פָּקֹד יִפְּקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלָתֶם אֱלֹהִים אֶתְכֶם אַת עַצְמֹתֵי מְזֵה:

. רראשים ו כה

תוספות רי"ד (המשך) אתי ב״ח וטריף לה כאשר היא משורחת ולא יהיר ליה שקלא שבחא שאם באה . לטרוף מן הלקוחות ואם יכולה לטרוף את השבח ש"מ כתובה דרבנז ומ"ה לא משנה ועוד דתני לה גבי הלכתא פסיקתא התם דכל פסוקות הן עיין בערך מ״ב

אינך שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד לעובדי כוכבים ²בצבאות או באילות השדה אמר רבי אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מומב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה אמר רבי אלעזר יכל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון שנאמר יובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון א"ל ירבא לרב אָשי אנָן בסובלי חלאים מתנינן לה אמר רב ענן יכל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח כתיב הכא ימזבח אדמה תעשה לי וכתיב התם יוכפר אדמתו עמו עולא הוה רגיל דהוה סליק לארץ ישראל נח נפשיה בחוץ לארץ אתו אמרו ליה לרבי אלעזר אמר אנת עולא יעל אדמה ממאה תמות אמרו לו ארונו בא אמר להם יאינו דומה קולמתו מחיים לקולמתו לאחר מיתה ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בי חוואה אתא לקמיה דר' חנינא א"ל מהו למיחת וליכמה יא"ל יאחיו נשא כותית ומת ברוך המקום שהרגו והוא ירד אחריו אמר רב יהודה אמר שמואל דכשם שאסור לצאת מארץ ישראל לבבל כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אפילו מפומבדיתא לבי כובי ההוא דנפק מפומבדיתא לבי כובי שמתיה רב יוסף ההוא דנפק מפומבדיתא לאסתוניא שכיב אמר אביי אי בעי האי צורבא מרבנן הוה חיי רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו כשרין שבבבל א"י קולמתן כשרין שבשאר ארצות בבל קולמתן למאי אילימא לִיותְסין וָהאמָר מר יכל הארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיםה לבבל אלא לענין קבורה אמר רב יהודה כל הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל שנאמר יהוי ציון המלטי יושבת בת בבל

אמר אביי נקטינן בבל לא חזיא חבלי דמשיח תרגמה אהוצל דבנימין וקרו ליה קרנא דשיזבתא א"ר אלעזר מתים שבחוץ לארץ אינם חיים שנאמר יונתתי צבי בארץ חיים ארץ שצביוני בה מתיה חיים שאץ צביוני בה, אין מתיה חיים מתיב ר' אבא בר ממל יחיו מתיך נבלתי יקומון מאי לאו יחיו מתיך שאץ צביוני בה אין מתיה חיים מתיב ר' אבא בר מתים שבא"י נבלתי יקומון מתים שבחוץ לארץ ומאי ונתתי צבי בארץ חיים אנבוכד נצר הוא דכתיב דאמר רחמנא מייתינא עלייהו מלכא דקליל כי מביא א"ל רבי מקרא אחר אני דורש יונותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה ואלא הכתיב נבלתי יקומון ההוא בנפלים הוא דכתיב ורבי אבא בר ממל האי נותן נשמה לעם עליה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדרבי אבהו דאמר ר' אבהו אפילו שפחה כנענית שבא"י מובמח לה שהיא בת העולם הבא כתיב הכא לעם עליה וכתיב התם יישבו לכם פה עם החמור ייעם הדומה לחמור ורוח להולכים בה א"ר ירמיה בר אבא א"ר יוחנן יכל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובמח לו שהוא בן העולם הבא ולר' אלעזר צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים אמר רבי אילעא פע"י גלגול מתקיף לה ר' אבא סלא רבא גלגול לצדיקים צער הוא אמר אביי מחילות נעשות להם בקרקע יונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם אמר קרנא דברים בגו יודע היה יעקב אבינו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה המריח את בניו ®שמא לא יזכה למחילות כיוצא בדבר אתה אומר נווישבע יוסף את בני ישראל וגו' א"ר חנינא דברים בגו יודע היה יוסף בעצמו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוצה לארץ חיים למה המריח את אחיו ארבע מאות פרסה ∞שמא לא יוכה למחילות שלחו ליה אחוהי לרבה יודע היה יעקב שצדיק גמור היה וכו' אילפא מוסיף בה דברים מעשה באחָר שהיה מצמער על אשה אחת וביָקש לירד כיון ששמע כואת גלגל בעצמו עד יום מותו בורוב בי מעשר באוון שהרה מצבטי על אשר אוון רוב קש לדד בין ששמע כאון מגול בעצמו עד הם מוחגן אף על פי שחכם גדול אתה אינו דומה לומד מעצמו ללומד מרבו וא"ת אין לך רב יש לך רב ומנו רבי יוחגן ואם אין אתה עולה הזהר בשלשה דברים אל תרבה בישיבה שישיבה קשה לתחתוניות ואל תרבה בעמידה שליש שעמידה קשה ללב ואל תרבה בהליכה שהליכה קשה לעינים אלא שליש בישיבה שליש בעמידה שליש בהילוך כל ישיבה שאין עמה סמיכה עמידה נוחה הימנה עמידה ס"ד והאמרת עמידה קשה ללב אלא ישיבה

בס״ה: ת״ר לעולם ידור אדם בארץ ישראל ואפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים ולא ידור בח״ל ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכו׳ ¢) שנאמר לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים וכך בדוד הוא אומר כי גירשוני [היום] מהסתפת בנחלת ה׳ לאמר לך עבוד אלהים אחרים: א״ר אלעזר כל הדר בא״י שרוי בלא עון . שנאמר העם היושב בה נשוי עון: אמר רב ענן כל הקבור בא"י כאילו קבור תחת המזבח כתיב הכא מזבח אדמה תעשה לי וכתיב התם וכפר אדמתו עמו: עולא הוה רגיל דהוה סליק לא״י נח נפשיה בחו״ל אתו אמרי ליה לר׳ אלעזר קרי עליה [אנת עולא] על אדמה טמאה תמות אמרו לו אתא ארונו אמר להן אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה. ההוא גברא דנפלה ליה יבמה (כי הויא) ןבי חוזאהן אתא לקמיה דר׳ חנינא א״ל מהו למיחת ליבומה התם א״ל אם אחיו נשא גביה רובלית דר בנות על הוא או, בי הואחתו אומה לקבורה והנלא אל כי הוא להוה לבות והום מא"י לבכל כך אסור לצאת גויה ברוך המקום שעקרו אחיו ירד תחתיו אמר רב יהודה אמר שמואל כשם שאסור לצאת מא"י לבכל כך אסור לצאת מבכל לשאר ארצות: סליק מסכת בתובות

שאין

בא"י: כך אסור לאח מבבל. לפי שיש שם ישיבות המרבילות תורה תמיד: דנפק מפומבדיחה לכי כובי. לגור שם: א"י קולטתן. כדמפרש: הילימה ליוחסין. שנושחין נשים מא"י והא בבל מיוחס טפי דאמר מר בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עא.): כל הארצות. הרי הן אלל בבל: לעיסה. המעורבת שחין ניכר בה מה בתוכה כך כל המשפחות ספקי: אלא לענין קבורה. של בבל מוליכין ארונותיהם ליקבר בא"י ושל שאר ארצות הרחוקים מא"י וקרובים לבבל קוברים בבבל שיש שם זכות תורה: וקרו ליה. לימות המשיח: לעם עליה. על א"י: ההוא בנפלים לחיב. ולעולם בא"י: אינן חיים. בתמיה: ע"י גלגול. מתגלגלים העצמות עד א"י וחיין שם: מחילום נעשה להם בקרקע. ועומדים על רגליהם והולכים במחילות עד א"י ושם מבלבלין ויולאים: דברים בגו.

בנבואת עמוס: ארונו בא. לקוברו יש כאן דברים מסותרים בדבר זה ולריך לתת להם לב: שלדיק גמור היה. ולא היה לריך לזכות א"י: שלחו ליה אחוהי לרבה. רבה בר נחמני בפומבדיתא היה והיה לו אחים בא"י ושלחו אגרת זו כדי שיעלה אנלס: אילפא מוסיף בה דברים. עוד שלחו לו כן: מעשה בחחד שהיה מלטער על חשה חחת. שנתן בה עיניו והיא בח"ל: ואע"פ שחכם אתה. יפה לך לעלות כאן ללמוד מפי רב שאין דומה הלומד מעלמו כו': וא"ת אין לך רב. כאן שיוכל ללמדך: שאין

תוספות רי"ד

יוציא ויתן כתובה. היא אומרח לצאח והוא אומר תצא ואם לאו תצא שלא בכתובה: מתני' נשא אשה . ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל. נשא אשה בארץ ישראל וגירשה בקפודקיאה נותן לה ממעות ארץ ישראל. נשא אשה בקפודקיאה וגירשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל. רשב"ג אומר נותן ... ב קפודקיאה. נשא אשה ריטה וגירשה בקפודקיאה נותן לה ממעות קפודקיאה. פי׳ מעות קפודקיאה. פי׳ מעות קפודקיאה הן גדולות ממעות ארץ ישראל. ואמרי׳ הא גופא קשיא קתני נשא אשה בארץ ישראל וגירשה בארן בקפודקיאה נותן לה ממעות ארץ ישראל אלמא בתר שעבודא אזלינן והדר תני נשא אשה בקפודקיאה וגירשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל אלמא בתר גוביינא אזלינן אמר רבא מקולי כתובה שנו כאן פי׳ זו היא א׳ מקולות . שהעלו חכמים בכתובה מדרבנן ורשב"ג סבר כתובת , אשה דאורייתא פלוגתא היא ת"ר המוציא שט"ח על חבירו כתוב בבבל מגבהו ממעות בבל כתוב בארץ שראל מגבהו ממעות ארץ

ישראל כתוב בו סתם הוציאו בכבל מגבהו ממעות בכל הוציאו בארץ ישראל מגבהו ממעות ארץ ישראל. מה שאין כן בכתובה. אהייא אמר רב משרשיא ארישא ולאפוקי מדרשב"ג דאמר כתובה דאורייתא. פי׳ ארישא קאי דתני כתוב בו בבכל וכו׳ אלמא בתר שעבודא אולי׳ ולאו בתר גוביינא משא"כ בכתובה דלא אולינן בתר שעבודא אלא להקל שאם היה השעבוד במקו' שהמטבע גדול והגוביינא במקום שהמטבע פחות ממנו אולינן בתר גוביינא דכתובה היא מדרבגן ולא דמיא לב"ח. ולאפוקי מדרשב"ג דאמר כתובה דאורייתא ודינה כדין ב"ח ואין הלכה כרשב"ג חדא דהא מתניתא מפקא מיניה. ותו דתנן סתמא בפ' יש בכור לנחלה דלא כותיה דתנן התם הבכור נוטל פי שנים בנכסי האב ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם ואינו נוטל בשבח ולא בראוי כבמוחזק ולא האשה בכתובתה ולא בנות במזונותיהן ולא חיבם וכולן אינן נוטלין בשבח ולא בראוי כבמוחזק ואקשי׳ בגמ׳ על מאי דתני ולא האשה בכתובתה איני והאמר שמואל ב״ח גובה את השבח. א״ר אבא . מקולי כתובה שאנו כאן. אלמא קילא כתובה מב״ח דב״ח טריף משבחא דלוקח שאע״פ שהלוקח השביחה לאחר שקנאה

נולד רב אשי כדאיתא קדושין עב: ובילקוט איתא ר' אבא], (ג) [תוספתא דמסכת ע"ו פ״הן, ד) ול״ל אם אחיו של זה נשת. רש"ל], ה) [חגיגה ה.], () [קדושין סט: ודף עת.], ז) קדושין סח. [יבמות סב.] ב"ק מט. נדה יו., **ח**) נ"א שלא קיבל עליו לער מחילות ווכן גי׳ הילקוט וכ״א בע״ין, **ט**) נ״א שלא קיבל עליו וכו', י) [וע״ע רש״י קדושין סט: ועא. ד״ה . עיסהו

גליון הש"ם גמ' ע"י גלגול. עיין סוטה ה מ"ל מומ׳ ד"ה כל אדמי

מוסף רש"י

י. אי בעי האי [דצוברא] מרבנן. להיות הולך בדרך טובים הוי חיי. (חגיגה דף ה.). כל האָרצות עיסה לארץ י ישראל. עיסה, ספה עירובין כעיקה זו שמערבין בה שחור מים וקמח מלח וסובין (קדושין טני) ונשם ר' משה מרומא"ט שמעתי עיסה כפסולת ענבים שנסחט משקה שלהם (שם עא.) כל הארצות עיסה, פסולת אצל ארץ ישראל, לפי שבני ארץ ישראל עסוקין לבדוק ביחוסים, לפי שהכהנים מלויים שם, וארץ ישראל עיסה לבבל. שנורא הפרישם וילא משם (שם סט:). שבו לכם פה (שם 100:). שבו דכם פה עם החמור. אליעור ענד אנרהס הוה (יבמות 10:).

א) כך היה הדין בזמן שהיו ישראל על אדמתן.